

“Kaderi Tenkid Eden Başını Örse Vurur, Kırar.”

Bir insan, emirlerine itaat etmek şartıyla her türlü ihtiyacının padişahı tarafından karşılanacağını bilse, elbette onun istediği amelleri işlemekle o lûtfu mazhar olmaya çalışacaktır. Meselâ; o padişah raiyetine onların tahsil derecelerine göre ücret veriyorsa, o adam da bu sahada ilerlemeye çalışacak ve eriştiği tahsil seviyesine göre o lûtuftan istifade edecektir.

Şimdi, bütün imkânları yerinde olduğu hâlde okumayan ve cahil kalan kimse, padişahdan hiçbir lûtuf görmeyip, dilencilığe mecbur kalsa, diyebilir mi ki *“Padişah bana zulmetti veya padişah benim hakkımda öyle takdir etti.”* Elbette diyemez. Böyle bir iddiada bulunan kimse, kendisini padişahın lûtfundan iyice uzaklaştırmaktan başka ne elde eder? Yani, böyle demekle tahsili mi artar, kendisine maaş mı bağlanır veya aniden hiç beklenmedik bir makama mı yükselir? Elbette ki hayır.

İşte Cenâb-ı Hak da bizlere lûtfunu ne şekilde kazanabileceğimizi ve hangi makamlara hangi amellerle sahip olacağımızı ferman-ı ahkem olan Kur’ân-ı Hakîm’le beyan buyurmuştur. İsteddiğimiz her ameli işlemek ve işlediğimiz bu ameller nisbetinde onun huzurunda derece ve makam kazanmak bizim ihtiyârımız ve iktidarımız dahilinde olduğuna göre, neticeden şekvâ etmeye kat’iyyen hakkımız yoktur.

İşlediğimiz veya işleyeceğimiz bütün amelleri, Âlim-i Külli Şey olan Zat-ı Zülcelâl’in daha evvelden ilm-i ezeliyle bilmesi, bizi mesuliyetten kurtarmayacağı gibi, bu bilme keyfiyeti bizleri müsbet veya menfî bir iş yapmaya da zorlamamaktadır.

Malûmdur ki, bir öğretmen her bir talebesine dersine çalıştığı ve muvaffak olduğu derecede not vermekte ve çalışmayan ve dersine devam etmeyen talebelerin umumî gidişatlarına bakarak sınıfta kalacaklarını önceden beyan etmektedir. Bu hâlde göre ders çalışmayıp sınıfta kalan bir talebe, hocasının kendisine zulmettiğini iddia edemeyeceği gibi, o hocanın herhangi bir talebesinin sınıfta kalacağını önceden bilmesi ve söylemesiyle de o talebe mes’uliyetten kurtulamaz. Bunun aksini iddia etmek çocukça ve âdi bir bahane olup, sahibine de hiç bir şey kazandırmaz.

“Kaderi tenkid eden, başını örse vurur, kırar.” cümlesi bu hakikatı ne kadar parlak ifade etmektedir.

Bir insanın, *“Cenâb-ı Hak böyle takdir ettiği için ben de böyle yapıyorum.”* diye söze başlayıp, kadere çeşitli itirazlarda bulunmasının ona bir lûtuf bahşetmeyeceği bedihî olduğuna göre, bu gibi sözlerin, sahibini ancak felâkete götüreceği de şüphesizdir.